

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów »Akt w sprawie czipów dla Europy«”

(COM(2022) 45 final)

(2022/C 365/05)

Sprawozdawca: **Heiko WILLEMS**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 2.5.2022
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	1.6.2022
Data przyjęcia na sesji plenarnej	15.6.2022
Sesja plenarna nr	570
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	203/0/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje cel Komisji Europejskiej, jakim jest wzmocnienie ekosystemu półprzewodników, znaczne zwiększenie odporności i bezpieczeństwa dostaw oraz zmniejszenie zależności zewnętrznych. Akt o czipach jest wyjątkową okazją dla wszystkich państw członkowskich UE do wspólnego działania na rzecz osiągnięcia celu, jakim jest wzmocnienie bazy technologicznej.

1.2. Oprócz kwestii półprzewodników małych rozmiarów (<2 nm) uwzględnić należy potrzeby klientów przemysłowych i mocne strony europejskiej branży półprzewodników, szczególnie odnośnie do półprzewodników mocy i czujników, które są znacznie większe. Biegłość w zakresie produkcji elementów o mniejszych rozmiarach nie jest jedynym czynnikiem decydującym o sukcesie ekosystemu półprzewodników. Szczególne wymogi dotyczące mikroelektroniki będą w przyszłości coraz bardziej zróżnicowane, a ponadto potrzebna będzie coraz większa różnorodność rozwiązań w zakresie czipów, które – niezależnie od ich wielkości – będą musiały mieć charakter przełomowy i innowacyjny. EKES zaleca zatem podejście kompleksowe, oparte przede wszystkim na innowacyjnym ekosystemie półprzewodników.

1.3. Aby ograniczyć niedobór półprzewodników w dłuższej perspektywie, ważne są następujące elementy: dostęp do surowców, zaplecze badawczo-rozwojowe, własność intelektualna i technologiczne know-how oraz dostępność wykwalifikowanej siły roboczej. Wymaga to inwestycji prywatnych i znacznego wsparcia ze strony sektora publicznego. EKES wzywa Komisję do doprecyzowania planów inwestycyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do sposobu finansowania inwestycji.

1.4. EKES przyznaje, że promowanie branży półprzewodników jest kluczowym i strategicznym dalekosiężnym projektem UE, który będzie decydował o bezpieczeństwie dostaw i przyszłości Europy jako ośrodka innowacji i miejsca prowadzenia działalności. Niemniej, aby zapewnić efektywność i zrównoważony charakter inwestycji ze środków publicznych, należy zagwarantować rentowność ekonomiczną takich zakładów, przynajmniej w perspektywie średnio-terminowej. Trzeba unikać wyścigu o dotacje, a środki muszą być wydawane efektywnie, bez tworzenia nadwyżek mocy produkcyjnych i zakłóceń rynku.

1.5. EKES jest przekonany, że europejski ekosystem półprzewodników należy wzmocnić z myślą o osiągnięciu otwartej strategicznej autonomii. Łańcuch wartości półprzewodników należy do najbardziej zglobalizowanych. Ze względu na wysoki poziom międzynarodowej współzależności na rynku półprzewodników tworzenie zamkniętego łańcucha wartości w każdej części świata nie miałoby sensu z ekonomicznego punktu widzenia. Jednakże szczególnie wrażliwe segmenty technologiczne, np. ze względu na trudności geopolityczne lub znaczenie strategiczne, powinny otrzymywać wymagane wsparcie.

1.6. Tę globalną zależność te należy również uwzględnić w kontekście przewidywanych środków nadzwyczajnych. Ponieważ Komisja Europejska dąży do zwiększenia odporności Europy, powinna również wzmocnić partnerstwa międzynarodowe.

1.7. EKES ubolewa nad brakiem oceny skutków.

1.8. EKES pragnie zwrócić uwagę na powiązane z tą tematyką opinie ⁽¹⁾.

2. Uwagi ogólne

2.1. W coraz bardziej cyfrowym świecie półprzewodniki są kluczowym komponentem dla wielu różnych sektorów gospodarki i dziedzin życia – zarówno dla przemysłu, jak i konsumentów. W ostatnich latach wartość sprzedaży czipów na całym świecie stale rosła i przewiduje się, że w 2022 r. wzrost ten wyniesie 11 % ⁽²⁾. Półprzewodniki są także niezbędne dla osiągnięcia celów zielonej i cyfrowej transformacji. Postęp technologiczny w tej dziedzinie umożliwi innowacje międzysektorowe w całym łańcuchu wartości.

2.2. Wzrasta także znaczenie geopolityczne półprzewodników. Łańcuch wartości półprzewodników należy do najbardziej zglobalizowanych. Żadne państwo nie posiada pełnej autonomii w całym procesie tworzenia wartości. Z względu na wysokie koszty i złożone etapy produkcji występuje natomiast wysoki poziom podziału pracy i wzajemnych zależności między narodami i regionami. Dlatego EKES stanowczo uważa, że tworzenie zamkniętego łańcucha wartości w każdej części świata nie miałoby sensu z gospodarczego punktu widzenia. Szczegółowa analiza mocnych i słabych stron europejskiego ekosystemu półprzewodników powinna raczej posłużyć jako punkt wyjścia do debaty na temat tego, jak ukierunkowane inwestycje mogłyby zwiększyć odporność Europy. Komisja Europejska powinna równolegle wzmacniać partnerstwa międzynarodowe w ekosystemie półprzewodników, aby stworzyć efekt synergii. Szczególnie wrażliwe segmenty technologiczne, np. ze względu na trudności geopolityczne lub znaczenie strategiczne, powinny jednak otrzymywać wymagane wsparcie, zarówno finansowe, jak i polityczne.

2.3. Zważywszy na rosnące napięcia geopolityczne i wąskie gardła w łańcuchu wartości półprzewodników, niektóre regiony już teraz dokonują ogromnych inwestycji. Na mocy ustawy *CHIPS for America* Stany Zjednoczone planują zainwestować środki w wysokości 52 mld USD w okresie 2021–2026 i wyeliminować krytyczne zależności ⁽³⁾. Chiny uważają sektor półprzewodników za kluczowy z punktu widzenia ukierunkowania ich strategii i do 2025 r. zamierzają uruchomić inwestycje o wartości szacowanej na 150 mld USD ⁽⁴⁾. Ich celem jest uzyskanie zdolności do zaspokajania do tego czasu 70 % własnego zapotrzebowania. Nie wiadomo jednak, czy cel ten jest realistyczny.

2.4. Ze względu na sytuację geopolityczną EKES uważa, że UE powinna pilnie podjąć działania w tej dziedzinie, aby zmniejszyć zależności strategiczne i gospodarcze. W ramach cyfrowego kompasu ⁽⁵⁾ Komisja wyznaczyła cel polegający na zapewnieniu, by do 2030 r. produkcja nowoczesnych i zrównoważonych półprzewodników w Europie stanowiła co najmniej 20 % produkcji światowej. Cel ten został potwierdzony we wniosku dotyczącym programu „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r. ⁽⁶⁾ EKES z zadowoleniem przyjmuje cel Komisji Europejskiej, jakim jest wzmocnienie ekosystemu półprzewodników, znaczne zwiększenie odporności i bezpieczeństwa dostaw oraz zmniejszenie zależności zewnętrznych. Popiera dążenie do odgrywania przez UE znaczącej roli w ekosystemie półprzewodników na całym świecie.

2.5. EKES zwraca uwagę, że kwota 43 mld EUR zaplanowana przez Komisję Europejską to nie są bynajmniej nowe środki. Środki z tego budżetu zostały już w znacznej części przyznane, np. w ramach programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” i zostaną jedynie przesunięte. Kwotę 43 mld EUR uda się osiągnąć wyłącznie pod warunkiem dokonania znaczących inwestycji prywatnych, które będzie należało jeszcze zabezpieczyć. Jest to znaczna różnica w porównaniu z kwotą 52 mld USD przeznaczoną przez Stany Zjednoczone. Jednocześnie EKES podkreśla, że nie można dopuścić do wyjścia o dotacje i trzeba efektywnie wydatkować środki.

2.6. EKES ubolewa, że nie opracowano oceny skutków dotyczącej komunikatu i powiązanych wniosków.

⁽¹⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy dotyczące środków na rzecz wzmocnienia europejskiego ekosystemu półprzewodników (akt w sprawie czipów)” (COM(2022) 46 final – 2022/0032 (COD)) (zob. s. 34 niniejszego Dziennika Urzędowego), Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Rozporządzenie Rady zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/2085 ustanawiające wspólne przedsięwzięcia w ramach programu »Horyzont Europa« w odniesieniu do Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów” [COM(2022) 47 final – 2022/0033 (NLE)] (zob. s. 40 niniejszego Dziennika Urzędowego) i Opinia Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle (CCMI) „Akt w sprawie czipów dla Europy: konsekwencje uchwalenia europejskiego aktu w sprawie czipów dla przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego” (opinia uzupełniająca).

⁽²⁾ IC Insights: <https://www.icinsights.com/news/bulletins/2022-Semiconductor-Sales-To-Grow-11-After-Surging-25-In-2021/>.

⁽³⁾ Senate Passage of USICA Marks Major Step Toward Enacting Needed Semiconductor Investments – Semiconductor Industry Association (semiconductors.org).

⁽⁴⁾ A new world under construction: China and semiconductors | McKinsey.

⁽⁵⁾ COM(2021) 118.

⁽⁶⁾ COM(2021) 574.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. W niniejszej części EKES ocenia konkretne aspekty strategicznych celów europejskiej strategii w zakresie czipów.

3.2. Inwestycje oparte na polityce

3.2.1. Aby osiągnąć cele strategii w zakresie czipów, Komisja Europejska zamierza uruchomić środki w wysokości około 43 mld EUR w ramach inwestycji publicznych i prywatnych. Ta kwota uwzględni inwestycje publiczne o wartości 11 mld EUR w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. Komisja planuje ponadto połączyć różne środki, w tym wsparcie kapitałowe, środki z Funduszu na rzecz Czipów w wysokości 2 mld EUR, kredyty EBI i środki z działań w zakresie mikroelektroniki przewidziane w planach odbudowy i zwiększania odporności oraz z funduszy krajowych lub regionalnych. Komisja wspomina także o wsparciu badań i innowacji w przemyśle za pośrednictwem ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projekty IPCEI). EKES zasadniczo popiera te ambitne plany inwestycyjne. Sposób ich finansowania pozostaje jednak niejasny. EKES apeluje do Komisji o doprecyzowanie tych planów.

3.3. Wzmacnianie wiodącej pozycji w dziedzinie badań i technologii

3.3.1. Cel promowania technologii nowej generacji ustanowiono już w ramowym programie dotyczącym badań naukowych „Horyzont Europa”. EKES zdecydowanie popiera ten cel. Zdaniem Komisji Europejskiej, przyszłe prace badawcze wspierane w ramach Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Czipów umożliwią lepsze zaspokojenie potrzeb pionowych gałęzi przemysłu w przyszłości oraz pozwolą sprostać wyzwaniom społecznym i środowiskowym.

3.3.2. Komisja uważa, że wysiłki badawcze powinny koncentrować się na technologiach zapewniających możliwość zmniejszenia wielkości tranzystorów poniżej 2 nm, przełomowych technologiach w dziedzinie sztucznej inteligencji, energooszczędnych procesorach o bardzo małej mocy, nowych materiałach, a także na heterogenicznej i trójwymiarowej integracji różnych materiałów i pojawiających się rozwiązaniach projektowych. EKES zasadniczo przyjmuje to podejście z zadowoleniem i popiera je. Europa jako ośrodek badawczy ma dobre podstawy. Tworzenie własności intelektualnej związanej z produktem w europejskim łańcuchu wartości półprzewodników, także w oparciu o otwartym oprogramowaniu architekturę obliczeniową RISC-V, powinno dodatkowo zwiększyć umiejętności w zakresie rozwiązań z dziedziny półprzewodników dla wielu kluczowych sektorów.

3.3.3. EKES zgadza się z zamiarem propagowania integracji kluczowych funkcji, zrównoważonego zużycia energii, zwiększenia zdolności obliczeniowych i przełomowych technologii, takich jak czipy neuromorficzne i wbudowane dla sztucznej inteligencji (AI), zintegrowana fotonika, grafen i inne technologie oparte na materiałach 2D. Oprócz kwestii małych rozmiarów (< 2 nm) uwzględnić należy potrzeby klientów przemysłowych i mocne strony europejskiej branży półprzewodników, szczególnie odnośnie do półprzewodników mocy i czujników, które są znacznie większe. O ile technologie takie jak AI, uczenie się maszyn, 5G/6G i obliczenia wielkiej skali wymagają czipów o wymiarach 5 nm i mniejszych, produkcja przemysłowa nadal wymaga specjalistycznych czipów o znacznie większych rozmiarach. Europa nie powinna zatem koncentrować się wyłącznie na najmniejszych czipach. EKES stanowczo uważa, że biegłość w produkcji elementów o mniejszych rozmiarach (< 10 nm) nie jest jedynym czynnikiem decydującym o sukcesie ekosystemu półprzewodników. Wręcz przeciwnie, szczególne wymogi dotyczące mikroelektroniki będą w przyszłości coraz bardziej zróżnicowane, a ponadto potrzebna będzie coraz większa różnorodność rozwiązań w zakresie czipów, które – niezależnie od ich wielkości – będą musiały mieć charakter przełomowy i innowacyjny. EKES zaleca zatem podejście kompleksowe, oparte przede wszystkim na potencjale ekosystemu półprzewodników w zakresie innowacji.

3.3.4. EKES popiera badania dotyczące czipów kwantowych i z zadowoleniem przyjmuje zapewnienie finansowania w ramach inicjatywy przewodniej w dziedzinie technologii kwantowych realizowanej w ramach programu „Horyzont Europa”.

3.4. Pozycja lidera w dziedzinie projektowania, produkcji i pakowania

3.4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje cel wzmocnienia w UE zdolności w zakresie technologii półprzewodników i innowacji oraz promowania dynamicznego i odpornego ekosystemu półprzewodników w Europie. Takie kompleksowe podejście, koncentrujące się nie tylko na podmiotach związanych z innowacjami technologicznymi, lecz także na branżach dostawców i użytkowników, należy ocenić pozytywnie. EKES podkreśla, że trzeba wzmocnić cały łańcuch wartości i ekosystem półprzewodników, ponieważ to nie tylko czipy, ale także umiejętności w dziedzinie materiałów i procesów, w tym pakowania, odgrywają zasadniczą rolę w tworzeniu nowych technologii półprzewodników. Ważna jest bliska współpraca między zainteresowanymi podmiotami po stronie podaży i popytu. Rolę doradczą pełni tu europejski sojusz na rzecz procesorów i technologii półprzewodnikowych, wspólnie z innymi zainteresowanymi stronami. EKES zaleca szybkie podjęcie tej inicjatywy. Ostatecznie jednak faktyczne wdrożenie zadecyduje o tym, czy działania te odniosą sukces i czy oczekiwane inwestycje zostaną rzeczywiście zrealizowane.

3.4.2. Komisja Europejska planuje stworzenie infrastruktury projektowej dla zintegrowanych technologii półprzewodników. Dostęp do takiej infrastruktury będą mieć wszystkie zainteresowane strony, w tym MŚP. EKES z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie jasnych zasad dotyczących własności intelektualnej, które mają kluczowe znaczenie dla sukcesu takiej platformy, skoro badania wymagają znacznych inwestycji. Jest także zdania, że uczestnictwo, a przede wszystkim dostarczanie projektów, powinno mieć charakter dobrowolny. Bardzo mile widziana jest tu koncepcja współpracy i tworzenia synergii, w tym na poziomie międzynarodowym. Jednak również w tym przypadku najważniejsze będzie rzeczywiste wdrożenie. Platforma okaże się sukcesem tylko pod warunkiem że różne zainteresowane strony ze środowisk akademickich, naukowych, uniwersytetów oraz programiści i przemysł wykażą zdecydowaną chęć uczestnictwa.

3.4.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje plan stworzenia innowacyjnych linii pilotażowych dla prototypów na podstawie już istniejących linii pilotażowych. Rozsądne wydaje się także ich połączenie z platformą infrastruktury projektowej.

3.4.4. Branża półprzewodników wytwarza szereg zaawansowanych technologicznie produktów, które odgrywają ważną rolę w licznych zastosowaniach. Ta różnorodność produktów stanowi integralną cechę rynków międzynarodowych. EKES podkreśla w związku z tym, że wszelkie próby wprowadzenia certyfikacji należy opierać na normach i standardach międzynarodowych. Ważna w tym zakresie jest ścisła współpraca z producentami, użytkownikami i partnerami międzynarodowymi. W niedawnym czasie branża półprzewodników znalazła się w samym centrum regionalnych napięć handlowych i tarć w łańcuchu dostaw. W połączeniu z ambicjami rozwijających się podmiotów rynkowych prowadzi to do zróżnicowanych krajowych i regionalnych podejść do normalizacji, a także do napięć w obszarze oficjalnej normalizacji na szczeblu międzynarodowym, jeżeli chodzi o ustanawianie norm międzynarodowych i powiązane systemy certyfikacji. UE powinna dołożyć wszelkich starań, aby opracować normy oparte na uwarunkowaniach rynkowych, które można by następnie przekształcić w normy międzynarodowe. W tym celu niezwykle ważna jest współpraca zarówno w ramach UE, jak i z partnerami międzynarodowymi.

3.4.5. EKES zgadza się z Komisją Europejską, że prywatne inwestycje w zaawansowane zakłady produkcji półprzewodników będą prawdopodobnie wymagać znacznego wsparcia ze strony sektora publicznego. Komisja zamierza również uwzględnić to, czy w ocenach pomocy państwa na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE zakłady produkcyjne spełniają warunek „pierwszy w swoim rodzaju”, oraz stwierdza, że ze środków publicznych pokrywać można nawet 100 % udokumentowanej luki w finansowaniu, jeżeli w przypadku braku finansowania takie zakłady w ogóle nie istniałyby w Europie. EKES przyznaje, że promowanie branży półprzewodników jest kluczowym i strategicznym dalekosiężnym projektem UE, który będzie decydował o bezpieczeństwie dostaw i przyszłości Europy jako ośrodka innowacji i miejsca prowadzenia działalności. Jednocześnie zwraca uwagę, że przyznawanie znacznej i finansowanej przez podatników pomocy państwa do pułapu 100 % może skutkować inwestycjami, które nie są opłacalne z ekonomicznego punktu widzenia i mogłyby mieć negatywny wpływ na rynek. Jeżeli odnośny udział dotacji i finansowania jest zbyt duży i pokrywa wszelkie ryzyko gospodarcze, może doprowadzić do stworzenia nierównych warunków konkurencji. EKES podkreśla także ryzyko kosztownego wyścigu globalnego po dotacje, szczególnie w przypadku gdy lokalizacja wybrana dla zaawansowanego zakładu produkcji półprzewodników nie jest optymalna. EKES zwraca uwagę na komunikat Komisji Europejskiej *Polityka konkurencji gotowa na nowe wyzwania* (⁷), w którym wyjaśnia się, że pomoc taka musi być uzależniona od solidnych zabezpieczeń oraz że korzyści muszą być szeroko współdzielone i nie mogą prowadzić do dyskryminacji w ramach europejskiej gospodarki. Odnotowuje też, że zasada „pierwszy w swoim rodzaju” stwarza atrakcyjne warunki ramowe dla relokacji, co może pełnić rolę katalizatora w odniesieniu do innych podmiotów gospodarczych. Niemniej aby zapewnić efektywność inwestycji ze środków publicznych, należy zagwarantować rentowność ekonomiczną takich zakładów, przynajmniej w perspektywie średnioterminowej. Jest to jedyny sposób, by uniknąć najgorszego scenariusza, tj. powstania niewykorzystywanej w odpowiednim stopniu fabryki półprzewodników, której eksploatacja kosztuje miliony euro dziennie.

3.5. Wspieranie inwestycji prywatnych

3.5.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje utworzenie „Funduszu na rzecz Czipów”, szczególnie jeżeli ułatwi on przedsiębiorstwom, zwłaszcza MŚP i przedsiębiorstwom typu start-up, pozyskiwanie odpowiedniego finansowania.

3.6. Rozwiązanie dotkliwego problemu braku umiejętności

3.6.1. Cyfryzacja i zmiany technologiczne wymagają ustawicznego kształcenia i szkolenia. EKES wzywa Komisję i państwa członkowskie do rozwiązania problemu braku kwalifikacji w kluczowych obszarach cyfrowych i do zaspokojenia zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników (zarówno z dyplomem uczelni wyższej, jak i bez niego), zwłaszcza w dziedzinach STEM (nauki przyrodnicze, technologia, inżynieria i matematyka). Odpowiednie działania należy podejmować już na etapie szkolnym. Przy opracowywaniu poradnictwa edukacyjnego i zawodowego należy uwzględnić także elementy niezbędne dla uczenia się przez całe życie. Bardzo istotne jest zwłaszcza strukturalne promowanie większej reprezentacji kobiet w branży IT poprzez programy podnoszenia umiejętności cyfrowych. Również przedsiębiorstwa powinny podejmować działania w tym zakresie i w ramach różnorodnych programów i szkoleń w zakresie umiejętności

(⁷) COM(2021) 713 final.

cyfrowych umożliwić kobietom podnoszenie tych umiejętności. Dobrym przykładem są inicjatywy na szczeblu UE i w państwach członkowskich, których celem jest zwiększenie zaangażowania kobiet w cyfryzację, takie jak WomenTechEU ⁽⁸⁾ i SheTransformsIT ⁽⁹⁾. Należy zacieśnić współpracę pomiędzy inicjatywami krajowymi i europejskimi.

3.7. Zrozumienie globalnych łańcuchów dostaw i przewidywanie przyszłych kryzysów

3.7.1. EKES pochwała strategiczne podejście do identyfikacji i oceny potencjalnych niedoborów w łańcuchu dostaw półprzewodników. Monitorowanie jest ważnym narzędziem oceny i przewidywania tendencji i zdarzeń, które mogą prowadzić do zakłóceń w łańcuchu dostaw. Komisja Europejska prowadzi już badanie wśród zainteresowanych podmiotów ⁽¹⁰⁾ dotyczące ekosystemu półprzewodników w celu zgromadzenia informacji na temat bieżącego zapotrzebowania na czipy i płytki, a także szczegółowych prognoz biznesowych dotyczących zapotrzebowania w przyszłości. Badanie to wniesie również wkład w trzeci filar aktu w sprawie czipów dla Europy i doskonalenie środków nadzwyczajnych. EKES apeluje jednak do Komisji o zachowanie wyników badania w ścisłej poufności, ponieważ udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące rzeczywistej produkcji półprzewodników wiąże się z przekazywaniem danych wrażliwych, a potencjalnie także tajemnic przedsiębiorstwa. Dlatego ważne jest, by udział w badaniu miał charakter dobrowolny, a dane wrażliwe były traktowane jako ściśle poufne.

3.7.2. EKES jest zdania, że środki stosowane w przypadku zakłóceń są bardzo dalekosiężne. Priorytetowe traktowanie zamówień dla sektorów krytycznych, programy wspólnych zakupów i kontrola wywozu to poważne ingerencje w rynek, które należy stosować tylko w sytuacjach wyjątkowych. W kontekście ekosystemu opartego na rynku, zglobalizowanych łańcuchów dostaw i wysokiego poziomu zależności pomiędzy różnymi regionami świata, ingerencję państwa należy ograniczać do niezbędnego minimum. Komisja powinna bardziej szczegółowo określać warunki wstępne dla przewidywanych środków. EKES krytycznie odnosi się również do faktu, że w skład „Rady ds. Półprzewodników”, która ma podejmować decyzje dotyczące stosowania środków, wchodzić będą wyłącznie przedstawiciele państw członkowskich i Komisji, bez udziału odpowiednich podmiotów rynkowych i partnerów społecznych.

3.8. Współpraca międzynarodowa

3.8.1. Ze względu na wzajemne zależności światowego ekosystemu półprzewodników wysiłki mające na celu wzmocnienie branży półprzewodników należy koordynować na szczeblu międzynarodowym, np. na w ramach grup G7 i G20, aby wspierać cały łańcuch wartości półprzewodników i tworzyć synergie. EKES opowiada się za równym dostępem do rynku i równymi warunkami konkurencji. Obejmuje to wzajemne znoszenie barier dla inwestycji i zapobieganie nakładaniu nowych ograniczeń w handlu w ramach środków odwetowych. Wspólne strategie należy opracować w ścisłej współpracy z przemysłem i partnerami społecznymi, aby zabezpieczyć łańcuch wartości półprzewodników, włączając w to sprzęt, materiały i surowce. Opracowanie europejskich norm opartych na uwarunkowaniach rynkowych i konsensusie z myślą o przekształceniu ich w normy międzynarodowe, jak również współpraca międzynarodowa w dziedzinie normalizacji także mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia korzyści skali, które przynoszą korzyści użytkownikom końcowym w formie produktów wysokiej jakości po przystępnych cenach.

Bruksela, dnia 15 czerwca 2022 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁸⁾ Women TechEU (europa.eu).

⁽⁹⁾ Digitalisierung braucht mehr Frauen, SheTransformsIT.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/growth/news/stakeholder-survey-european-chip-demand-2022-02-16_en

ZAŁĄCZNIK

Opinia Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle (CCMI) „Akt w sprawie czipów dla Europy: konsekwencje uchwalenia europejskiego aktu w sprawie czipów dla przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego”

(opinia uzupełniająca do INT/984)

Sprawozdawca: **Maurizio MENSI**Współsprawozdawca: **Jan PIE**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	18.1.2022
Podstawa prawna	Art. 37 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia uzupełniająca
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI)
Data przyjęcia przez sekcję	13.5.2022

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że półprzewodniki są kluczowym elementem nowoczesnej geopolityki i podstawą wiodącej pozycji w zakresie przemysłu i technologii. Wspieranie najnowocześniejszego europejskiego ekosystemu półprzewodników i odpornych łańcuchów dostaw ma zatem zasadnicze znaczenie dla strategicznej autonomii, suwerenności technologicznej, odporności i konkurencyjności przemysłowej UE, w tym w strategicznych sektorach obronnym, lotniczym i kosmicznym. W związku z tym EKES w pełni popiera ambitne cele europejskiego aktu w sprawie czipów.

1.2. EKES uważa, że UE potrzebuje większych niż obecnie przewidywane środków, aby osiągnąć swe ambitne cele w dziedzinie półprzewodników. Aby jak najlepiej wykorzystać swoje ograniczone zasoby, UE powinna również rozważyć nadanie priorytetu konkretnym technologiom lub segmentom łańcucha wartości oraz kontynuowanie uzupełniających wysiłków z partnerami o podobnych poglądach.

1.3. Komitet jest głęboko przekonany, że akt w sprawie czipów dla Europy powinien gwarantować, że w szczególności przemysł obronny, lotniczy i kosmiczny będą wspierane zgodnie z ich strategicznym znaczeniem i statusem sektorów krytycznych, niezależnie od ich wielkości rynkowej. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie we wszystkich filarach inicjatywy, w tym należy zachęcać do tworzenia nowych projektów czipów spełniających wymagania sektorów obronnego, lotniczego i kosmicznego. Konkretnie środki obejmowałyby/więzałyby się z priorytetowym dostępem do linii pilotażowych oraz możliwością nadawania pierwszeństwa zamówieniom z sektorów krytycznych w zintegrowanych zakładach produkcyjnych i otwartych unijnych fabrykach poza trybem kryzysowym.

1.4. Zdaniem EKES-u podmioty przemysłowe z sektora półprzewodników i krytycznych sektorów niższego szczebla powinny być pełnoprawnymi członkami Europejskiej Rady ds. Półprzewodników i jej organów pomocniczych, co pozwoli zapewnić maksymalną koordynację między decydentami a podmiotami działającymi na rynkach wyższego i niższego szczebla.

1.5. EKES uważa, że inwestycje w produkcję zarówno zaawansowanych, jak i dojrzałych czipów w Europie są niezbędne do zapewnienia odpornych łańcuchów dostaw dla przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego, a także że należy wspierać innowacje w odniesieniu do wszystkich rodzajów półprzewodników potrzebnych europejskiemu przemysłowi.

1.6. Komitet sądzi, że strategia UE powinna obejmować konkretne środki mające na celu rozwiązanie problemu dostaw surowców.

1.7. EKES jest zdania, że aby uniknąć szkodliwego prześcigania się w przyznawaniu dotacji, finansowanie powinno być w jak największym stopniu koordynowane na szczeblu UE, a mechanizm kontroli pomocy państwa na mocy art. 107 TFUE powinien zostać dostosowany, aby zapewnić przewidywalność oceny i spójność z innymi celami UE.

1.8. Komitet uważa, że pomoc państwa powinna być przyznawana na rzecz zintegrowanych zakładów produkcyjnych i otwartych unijnych fabryk, które przynoszą bezpośrednie korzyści wielu państwom członkowskim, oraz że wsparcie publiczne mogłoby koncentrować się na inicjatywach ściśle powiązanych z „zielonymi” zastosowaniami.

1.9. Zdaniem EKES-u gromadzić dane na potrzeby monitorowania łańcuchów dostaw i przewidywania przyszłych kryzysów powinien jeden organ na szczeblu UE.

1.10. Komitet opowiada się za stosownymi ramami zarządzania danymi, obejmującymi kwestie przejrzystości danych, interoperacyjności, wymiany, dostępu i bezpieczeństwa.

1.11. EKES uważa, że sektory obronny, lotniczy i kosmiczny jako sektory strategiczne powinny być traktowane priorytetowo podczas opracowywania procedur certyfikacji, a inicjatywa „Czipy dla Europy” mogłaby wspierać opracowywanie wspólnych norm wojskowo-cywilnych w kontekście europejskiej strategii normalizacji.

1.12. EKES sądzi, że europejski akt w sprawie czipów musi być spójny i wyraźnie powiązany ze wszystkimi innymi unijnymi i krajowymi instrumentami polityki o pokrewnych celach, w tym z sojuszem przemysłowym na rzecz procesorów i technologii półprzewodnikowych, obserwatorium technologii krytycznych i europejskim sojuszem na rzecz surowców.

1.13. Komitet z zadowoleniem przyjmuje europejski akt w sprawie czipów i wzywa do niezwłocznego rozpoczęcia negocjacji w sprawie tej inicjatywy oraz do jej szybkiego, ambitnego i skutecznego wdrożenia.

2. Kontekst

2.1. W coraz bardziej cyfrowym świecie półprzewodniki stanowią zasadniczy element w wielu sektorach gospodarki i obszarach życia. Umożliwiają działanie wszystkich produktów cyfrowych, korzystanie z kluczowych technologii przyszłości, takich jak sztuczna inteligencja, 5G i przetwarzanie w chmurze/brzegowe, oraz stanowią podstawę infrastruktury krytycznej niezbędnej naszym społeczeństwom.

2.2. Półprzewodniki mają również zasadnicze znaczenie dla przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego. Zaawansowane systemy, na których w coraz większym stopniu polegają europejskie wojska i inni użytkownicy końcowi, zawierają różnego rodzaju czipy, w tym i wiele takich, które znajdują się też w produktach handlowych. Komercyjna produkcja czipów jest jednak ukierunkowana na opłacalność wytwarzania dużych ilości czipów, natomiast przemysł obronny, lotniczy i kosmiczny potrzebują niewielkich ilości czipów, w przypadku których ważne są trwałość, niezawodność oraz bezpieczeństwo informacji. Sektory obronny, lotniczy i kosmiczny stanowiły łącznie około 1 % światowego rynku czipów w 2020 r. (1).

2.3. Globalne przyspieszenie transformacji cyfrowej napędza ogromny popyt na wszystkie rodzaje półprzewodników we wszystkich sektorach przemysłu i popyt ten ma się podwoić do 2030 r. Wybuch pandemii koronawirusa zwiększył popyt i zakłócił globalne łańcuchy dostaw – od tego czasu każdy sektor przemysłu niższego szczebla na całym świecie zmaga się z poważnymi wyzwaniem w zakresie dostaw. Doprowadziło to do dużych opóźnień w dostawach, anulowania zamówień i zamknięcia fabryk, co pociągnęło za sobą poważne konsekwencje gospodarcze. Na przykład wskaźnik PMI dotyczący stosunku nowych zamówień do czasu dostawy w przypadku producentów w strefie euro wzrósł ponad trzykrotnie w latach 2019–2021, w szczególności w sektorach, które wykorzystują półprzewodniki do produkcji (np. samochody, sprzęt technologiczny), podczas gdy produkcja pojazdów silnikowych w strefie euro w okresie od listopada 2020 r. do marca 2021 r. spadła o 18,2 % (2).

2.4. Zmiany te ujawniły zależność Europy od niewielkiej liczby zagranicznych dostawców czipów i komponentów oraz wynikającą z tego podatność Europy na zakłócenia w łańcuchach dostaw. W szczególności unijny przemysł obronny, lotniczy i kosmiczny poważnie odczuł skutki tej podatności. Producenci czipów, nie będąc w stanie sprostać rosnącemu popytowi światowemu i kierując się logiką rynkową, priorytetowo traktują rynki krajowe i sektory przemysłu kupujące duże ilości, co sprawia, że dla pozostałych rynków i sektorów – czipów jest za mało.

2.5. Ponieważ czipy są kluczowym komponentem dla naszych gospodarek, zakłócenia w łańcuchach dostaw stanowią wyzwanie gospodarcze, a potencjalnie także społeczne. Jednak w przypadku sektorów strategicznych, takich jak obronny, lotniczy i kosmiczny, zależność staje się również problemem wpływającym na bezpieczeństwo, ponieważ zagraża dostawom produktów branży obronnej, lotniczej i kosmicznej w UE.

(1) TechNavio, *Semiconductor Market in Military and Aerospace Industry by Product and Geography – Forecast and Analysis 2021–2025*, listopad 2021 r.; Gartner, *Worldwide Semiconductor Revenue Grew 10,4 % in 2020*, komunikat prasowy z 12 kwietnia 2021 r.

(2) Attinasi, Maria Grazia, i in., „The semiconductor shortage and its implication for euro area trade, production and prices”, *ECB Economic Bulletin*, nr 4, kwiecień 2021 r.

2.6. Jest to wysoce problematyczne w kontekście rosnących napięć geopolitycznych i wykorzystywania przepływów handlowych i technologicznych jako broni oraz oznacza, że półprzewodniki nabrały kluczowego znaczenia geopolitycznego. W rezultacie wiodące gospodarki podejmują intensywne wysiłki, by wzmocnić swe zdolności produkcyjne i zmniejszyć swą zależność. Na przykład Stany Zjednoczone planują zainwestować 52 mld USD w ekosystem półprzewodników do 2026 r., Chiny zamierzają zmobilizować 150 mld USD, aby osiągnąć samowystarczalność na poziomie 70 % do 2025 r., a Korea Południowa chce zmobilizować do 450 mld USD w postaci inwestycji prywatnych do 2030 r.

2.7. W tym kontekście UE musi pilnie zmniejszyć swoją zależność, zwiększyć swoją konkurencyjność i podnieść bezpieczeństwo dostaw czipów poprzez wzmocnienie swojej pozycji w globalnym łańcuchu dostaw. Cel ten ma szczególne znaczenie dla sektora strategicznego, jakim jest sektor obronny, lotniczy i kosmiczny. Jednocześnie duża złożoność, koszty i bariery wejścia na rynek sprawiają, że autarkia w zakresie produkcji półprzewodników jest nierealna i niepożądana. Dlatego też kluczowe znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa dostaw w Europie będzie miało wzmocnienie partnerstw międzynarodowych.

2.8. W strategii przemysłowej z 2020 r. Komisja uznała półprzewodniki za strategiczny obszar przemysłowy, w którym należy rozwiązać problem europejskiej zależności. W cyfrowym kompasie z 2021 r. określono cel polegający na podwojeniu udziału Europy w światowej produkcji najnowocześniejszych i zrównoważonych czipów do 20 % do 2030 r. W orędziu o stanie Unii z 2021 r. przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen zapowiedziała opracowanie unijnego aktu w sprawie czipów, którego celem będzie stworzenie nowoczesnego europejskiego ekosystemu czipów. W marcu 2022 r. Rada Europejska potwierdziła znaczenie tej inicjatywy, wzywając do zmniejszenia strategicznych zależności UE w bardzo wrażliwych obszarach, w tym w zakresie półprzewodników.

3. Uwagi ogólne

3.1. Wizja

3.1.1. Chociaż Europa jest silnym graczem w niektórych segmentach łańcucha wartości czipów (np. badania i rozwój, sprzęt produkcyjny), musi wzmocnić swoją pozycję w całym łańcuchu. W związku z tym EKES z zadowoleniem przyjmuje cel Komisji Europejskiej, jakim jest wykorzystanie istniejących mocnych stron, by zlikwidować lukę i przejść od badań laboratoryjnych do zastosowania w przemyśle.

3.1.2. EKES wyraża zaniepokojenie faktem, że strategia europejska nie odnosi się w wystarczającym stopniu do kwestii surowców, która jest kluczowym wymiarem bezpieczeństwa dostaw i w której Europa jest zależna od państw trzecich w odniesieniu do niektórych materiałów (np. substancji fotolitograficznej, krzemu metalicznego). Akt w sprawie czipów dla Europy powinien przewidywać konkretne środki przeciwdziałania temu zagrożeniu, w tym powiązania z europejskim sojuszem na rzecz surowców.

3.1.3. EKES w pełni popiera cel, jakim jest zwiększenie europejskiej produkcji najnowocześniejszych i zrównoważonych półprzewodników. Sektory krytyczne, w tym przemysł obronny, lotniczy i kosmiczny, potrzebują jednak również czipów starszej generacji. Komitet uważa zatem, że do zapewnienia odpornych łańcuchów dostaw niezbędne są inwestycje w produkcję zarówno zaawansowanych, jak i dojrzałych czipów.

3.1.4. EKES jest głęboko przekonany, że do wspierania budowy zdolności technologicznych na dużą skalę i innowacji w całej Unii potrzeba silnego zaangażowania całego ekosystemu, w tym przedsiębiorstw typu start-up, scale-up i MŚP, a także większych przedsiębiorstw.

3.2. Inwestycje

3.2.1. Aby osiągnąć cele swojej strategii w zakresie czipów, Komisja Europejska liczy na około 43 mld EUR inwestycji opartych na polityce do 2030 r., w tym na 11 mld EUR inwestycji publicznych w ramach inicjatywy „Czipy dla Europy”. Potrzebna jest jednak większa jasność co do źródeł i kwot finansowania, wykorzystania istniejących środków budżetowych oraz celów, które mają być wspierane w ramach każdej linii budżetowej.

3.2.2. Komitet jest sceptyczny co do tego, czy kwoty inwestycji publicznych przewidziane w strategii UE w zakresie czipów, z których część została już przypisana na działania w dziedzinie mikroelektroniki, odpowiadają poziomowi ambicji strategii. Konkurenci UE w dziedzinie przemysłu zapewniali i nadal zapewniają znacznie większe wsparcie swoim ekosystemom półprzewodników, które już i tak są na lepszej pozycji w globalnym łańcuchu wartości. W związku z tym EKES uważa, że potrzebne są większe niż obecnie przewidywane środki na realizację ambitnych celów inicjatywy, zarówno pod względem udziału w rynku, jak i ram czasowych. Jednym z priorytetów powinno być też zmniejszenie obciążeń administracyjnych związanych z dostępem do tych zasobów.

3.2.3. Aby jak najefektywniej wykorzystywać swoje ograniczone zasoby, UE powinna również rozważyć nadanie priorytetu konkretnym technologiom lub segmentom łańcucha wartości. Koordynacja w tym zakresie z partnerami o podobnych poglądach mogłaby zapewnić komplementarność i brak powielania wysiłków.

3.2.4. EKES uważa również, że realokacja środków budżetowych z programów „Horyzont Europa” i „Cyfrowa Europa” nie powinna oznaczać, że inne obszary priorytetowe, takie jak przestrzeń kosmiczna, sztuczna inteligencja i cyberbezpieczeństwo, nie będą miały wystarczających zasobów do osiągnięcia ich własnych celów szczegółowych. Ponadto nie należy dokonywać realokacji środków z Europejskiego Funduszu Obronnego, ponieważ zmniejszyłoby to już ograniczone zasoby na wsparcie strategicznego sektora obrony.

3.3. Sektory krytyczne

3.3.1. W akcie w sprawie czipów dla Europy uznaje się znaczenie „sektorów krytycznych”, w tym sektora obronnego, lotniczego i kosmicznego, i przewiduje się priorytetowe traktowanie tych sektorów w przypadku znacznych zakłóceń w dostawach. Komitet z zadowoleniem przyjmuje to strategiczne podejście, ponieważ odzwierciedla ono kluczową rolę tych sektorów w kwestii bezpieczeństwa i odporności naszych społeczeństw.

3.3.2. EKES uważa jednak, że pojęcie „sektorów krytycznych” powinno znaleźć odzwierciedlenie we wszystkich filarach inicjatywy. W szczególności inicjatywa „Czipy dla Europy” powinna obejmować szczególne środki wspierające sektory krytyczne, w tym priorytetowy dostęp do linii pilotażowych, natomiast zakłady zintegrowanej produkcji i otwarte unijne fabryki powinny zarezerwować minimalną część całkowitej zdolności produkcyjnej na pokrycie popytu z tych sektorów.

3.4. Strategiczne znaczenie przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego

3.4.1. EKES jest głęboko przekonany, że europejski akt w sprawie czipów powinien zagwarantować wsparcie dla sektorów obronnego, lotniczego i kosmicznego odpowiadające ich strategicznemu znaczeniu i statusowi sektorów krytycznych. Wsparcie to powinno uwzględniać specyfikę tych sektorów, w tym ich niewielki udział w rynku i ograniczoną zdolność do wpływania na powiązane inwestycje i wybory rynkowe.

3.4.2. Biorąc pod uwagę tę specyfikę, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw dla tych sektorów wymaga odpowiedniej równowagi między podejściem rynkowym, opartym na wielkości, a podejściem strategicznym opartym na krytycznym znaczeniu. Równowaga ta powinna znaleźć odzwierciedlenie w szczególności w ustalonej względnej priorytetowości poszczególnych zamówień składanych w zakładach produkcyjnych i w przydzielaniu produktów po wspólnych zakupach, w przypadku których sektory obronny, lotniczy i kosmiczny konkurują ze znacznie większymi gałęziami przemysłu.

3.5. Środowisko

3.5.1. EKES uważa, że akt w sprawie czipów dla Europy powinien być w pełni dostosowany do strategicznego celu UE, jakim jest rozwój ekologicznej i zrównoważonej gospodarki UE do 2030 r., i wspierać ten cel. Należy zatem wzmocnić badania nad wpływem inicjatyw dotyczących półprzewodników na środowisko, aby lepiej zrozumieć wpływ całego łańcucha wartości na środowisko, a nie tylko wyniki produktu końcowego.

3.5.2. W związku z tym wsparcie publiczne powinno koncentrować się na inicjatywach dotyczących półprzewodników, które są ściśle powiązane z „zielonymi” zastosowaniami, w tym poprzez przyznawanie przedsiębiorstwom, które opracowują takie produkty, lepszych warunków wsparcia publicznego.

3.6. Zarządzanie

3.6.1. Zainteresowane strony z branży mają najlepsze możliwości, by monitorować tendencje rynkowe i oceniać potencjalne środki zaradcze w przypadku zakłóceń w dostawach. EKES jest zatem głęboko przekonany, że takie zainteresowane strony, zwłaszcza z sektora półprzewodników i sektorów krytycznych, powinny być ściśle zaangażowane w zarządzanie strategią w zakresie czipów, w tym jako pełnoprawni członkowie Rady ds. Półprzewodników i jej podgrup. Zaangażowanie sektorów niższego i wyższego szczebla również poprawi ich koordynację, umożliwiając przemysłowi przeciwdziałanie zakłóceniom w dostawach bez szeroko zakrojonej interwencji rynkowej.

3.7. Spójność

3.7.1. Wiele instrumentów politycznych na szczeblu UE koncentruje się już na czipach – np. „Horyzont Europa”, „Cyfrowa Europa”, sojusz przemysłowy na rzecz procesorów i technologii półprzewodnikowych oraz obserwatorium technologii krytycznych. Europejski sojusz na rzecz surowców także zajmuje się powiązanymi zagadnieniami. Aby zmaksymalizować ogólną skuteczność i wydajność, instrumenty te i akt w sprawie czipów dla Europy muszą być w pełni spójne i wyraźnie powiązane. Konieczna będzie koordynacja między inicjatywami na szczeblu UE a projektami krajowymi, które państwa członkowskie aktywnie opracowują.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Wzmocnienie przywództwa w dziedzinie badań naukowych i technologii

4.1.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji Europejskiej, by wspierać technologie nowej generacji, takie jak tranzystory o wielkości mniejszej niż 2 nm, przełomowe technologie w dziedzinie sztucznej inteligencji i czipy kwantowe. Technologie te mają ogromny potencjał w zakresie zaspokajania przyszłych potrzeb strategicznych gałęzi przemysłu, w tym przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego, w związku z czym kluczowe znaczenie ma szybki rozwój i ochrona europejskiej własności intelektualnej w tych obszarach.

4.1.2. Jednocześnie europejski przemysł niższego szczebla, w tym przemysł obronny, lotniczy i kosmiczny, będzie nadal potrzebował specjalistycznych czipów o większych rozmiarach. W związku z tym akt w sprawie czipów nie powinien skupiać się wyłącznie na najmniejszych czipach, lecz promować innowacje w odniesieniu do wszystkich potrzebnych rodzajów czipów.

4.2. Pozycja lidera w dziedzinie projektowania, produkcji i pakowania

4.2.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że inicjatywa „Czipy dla Europy” kładzie nacisk na ścisłą współpracę między podmiotami po stronie podaży i popytu. Pozytywnie ocenia także przewidywaną rolę doradcą sojuszu na rzecz procesorów i technologii półprzewodnikowych, co pomoże zapewnić spójność wysiłków.

4.2.2. EKES jest głęboko przekonany, że dla odporności i autonomii europejskiego przemysłu obronnego, lotniczego i kosmicznego szczególnie ważne jest, by UE posiadała własne zdolności w zakresie projektowania przyszłej elektroniki, w tym w odniesieniu do takich funkcji jak cyberochrona, zdolności w zakresie sztucznej inteligencji, modułowość i ponowne wykorzystanie.

4.2.3. Komitet w pełni popiera utworzenie innowacyjnych linii pilotażowych dla prototypów. W celu wspierania synergii między produkcją komercyjną a strategicznie ważnymi sektorami obronnym, lotniczym i kosmicznym projekty czipów opracowane w tym kontekście powinny uwzględniać szczególne wymogi tych sektorów. Projekty, których celem jest zaspokojenie potrzeb tych sektorów, powinny też mieć priorytetowy dostęp do linii pilotażowych.

4.2.4. EKES uważa, że sektory obronny, lotniczy i kosmiczny jako sektory strategiczne powinny być traktowane priorytetowo podczas opracowywania procedur certyfikacji. Kluczowe znaczenie będzie miało opracowanie norm. Aby zmaksymalizować potencjał synergii, inicjatywa „Czipy dla Europy” mogłaby wspierać opracowywanie wspólnych norm wojskowo-cywilnych w ramach europejskiej strategii normalizacji.

4.3. Wzmocnienie ekosystemu Europy i zapewnienie bezpieczeństwa dostaw

4.3.1. EKES zgadza się, że potrzebne będzie znaczne i szybkie wsparcie publiczne, aby zachęcić do dużych inwestycji prywatnych niezbędnych do wzmocnienia zdolności produkcyjnych Europy. Dla przyciągnięcia tych inwestycji kluczowe znaczenie będzie miało zapewnienie pewności prawa i ograniczenie w jak największym stopniu biurokracji. Konieczne jest zatem jasne określenie kryteriów wyznaczania zakładów zintegrowanej produkcji i otwartych unijnych fabryk oraz zatwierdzania pomocy państwa, a także usprawnienie procedur administracyjnych. Należy również określić kryteria koordynacji różnych dostępnych środków wsparcia, aby zapewnić skuteczne i niedyskryminujące stosowanie zasad pomocy państwa.

4.3.2. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że zasada „pierwszy w swoim rodzaju” przewiduje wspieranie innowacji nie tylko pod względem generacji technologii, ale również technologii procesu, efektywności i zrównoważoności. Można by wprowadzić uzupełniającą „ogólnounijną” zasadę uznawania zakładów, które przynoszą bezpośrednie korzyści kilku państwom (np. poprzez zobowiązanie się do zaopatrywania przedsiębiorstw z kilku państw członkowskich na równych zasadach).

4.3.3. Aby uniknąć kosztownego prześcigania się państw członkowskich w przyznawaniu dotacji, EKES proponuje jak największą koordynację finansowania publicznego na szczeblu UE (poprzez wykorzystanie ram wspólnego przedsięwzięcia i projektu IPCEI oraz koordynację rozdziałów dotyczących cyfryzacji zawartych w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności, w ramach których to rozdziałów 20 % budżetu, czyli 145 mld EUR, ma zostać przeznaczona na transformację cyfrową). Wskazane jest także dostosowanie sposobu stosowania mechanizmu kontroli pomocy państwa na mocy art. 107 TFUE, by umożliwić szybszą i bardziej przewidywalną ocenę wsparcia publicznego. Komitet odnotowuje w tym kontekście, że np. tymczasowe ramy pomocy państwa wprowadzone w związku z epidemią COVID-19, a także wytyczne w sprawie wsparcia dla sieci szerokopasmowych, okazały się skuteczne w zapewnianiu terminowego i odpowiedniego wsparcia. Podczas gdy wsparcie publiczne dla zintegrowanych zakładów produkcyjnych i dla otwartych unijnych fabryk może sięgać do wysokości 100 % luki w finansowaniu, pożądane byłoby dodatkowe wytyczne na temat analizy tej luki. Na przykład zintegrowane zakłady produkcyjne i otwarte unijne fabryki, które również spełniają ogólnounijne kryterium, mogłyby kwalifikować się do szybszego zatwierdzenia oferowanej im pomocy państwa.

4.3.4. Komitet uważa, że podczas oceny pomocy państwa Komisja powinna uwzględnić dodatkowe cele, na przykład promowanie strategicznych sektorów, takich jak sektor obronny, lotniczy i kosmiczny, oraz zapewnienie spójności z celami UE w zakresie zrównoważonego rozwoju.

4.4. Rozwiązanie problemu poważnego niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej

4.4.1. Umiejętności cyfrowe mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia europejskich ambicji w zakresie półprzewodników, a zapotrzebowanie na nie będzie nadal rosło. W związku z tym EKES z zadowoleniem przyjmuje skupienie się na rozwiązaniu problemu niedoboru umiejętności cyfrowych w Europie i wzywa do ambitnego wdrożenia przewidzianych odpowiednich inicjatyw.

4.5. Zrozumienie globalnych łańcuchów dostaw i przewidywanie przyszłych kryzysów

4.5.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje strategiczne ukierunkowanie na mapowanie i monitorowanie łańcuchów dostaw oraz identyfikowanie ryzyka zakłóceń. Niektóre rodzaje ryzyka są szczególnie istotne dla sektora obronnego oraz lotniczego i kosmicznego, w szczególności wpływ, jaki na dostawców wywierają strategie z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego, unijne przepisy takie jak REACH oraz polityka zagraniczna i eksportowa krajów pochodzenia dostawców zagranicznych (np. USA ITAR/EAR).

4.5.2. Zadanie to wymaga podejścia odzwierciedlającego złożony, transgraniczny charakter łańcuchów dostaw i zapewniającego spójność informacji. EKES apeluje zatem, by gromadzenie danych odbywało się centralnie przez jeden wyznaczony organ na szczeblu UE, któremu przedsiębiorstwa w całej Unii składałyby sprawozdania zgodnie z jasnymi i uproszczonymi wymogami. Należy ustanowić odpowiednie mechanizmy w celu zapewnienia poufności informacji szczególnie chronionych przekazywanych przez przedsiębiorstwa.

4.5.3. Ponadto ważne jest, aby jasno określić zasady mające zastosowanie w „trybie kryzysowym”. Na przykład, ponieważ większość rodzajów czipów jest wykorzystywana w różnych gałęziach przemysłu, podczas globalnego niedoboru przedsiębiorstwa z wielu krytycznych sektorów prawdopodobnie będą potrzebowały dostępu do tych samych produktów i zdolności produkcyjnych. Potrzebne są zatem jasne kryteria ustalania pierwszeństwa w odniesieniu do zamówień i przydziału produktów po wspólnych zakupach.

4.6. Współpraca międzynarodowa

4.6.1. Globalny ekosystem półprzewodników jest złożony, wyspecjalizowany i wysoce współzależny. W związku z tym wysiłki na rzecz zwiększenia zdolności produkcyjnych i odporności na szczeblu UE muszą być powiązane ze współpracą z partnerami międzynarodowymi o podobnych poglądach. Wykorzystanie mocnych stron każdego z partnerów i opracowanie skoordynowanych strategii będzie sprzyjać synergii, unikaniu powielania wysiłków i zwiększeniu wydajności w całym łańcuchu wartości.

Prowadząc współpracę z partnerami w zakresie czipów, UE powinna jak najlepiej wykorzystać istniejące fora, takie jak Rada UE–USA ds. Handlu i Technologii, a przy tym dbać o udział zainteresowanych stron z branży z uwagi na ich wiedzę fachową i rolę w realizacji projektów w terenie.

Bruksela, dnia 13 maja 2022 r.

Pietro Francesco DE LOTTO
Przewodniczący
Komisji Konsultacyjnej ds. Przemian w Przemysle